

Tilastokeskus

Parisuhdeväkivallan kokemukset yleisiä Suomessa

Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta
Suomessa 2021 -tutkimuksen ennakkotuloksia

Tekijät:

Erikoistutkija Marjut Pietiläinen
Yliaktuaari Miina Keski-Petäjä
Yliaktuaari Laura Lipasti
Yliaktuaari Henna Attila

tasa-arvo.tilasto@stat.fi

Kansikuva: iStock
Kannen suunnittelu: Riikka Turunen
Taitto: Riikka Turunen

Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.

© 2022 Tilastokeskus

Sisällys

Parisuhdeväkivalta Suomessa 2021	4
Lyhyesti	4
Parisuhdeväkivallan yleisyys	5
Parisuhdeväkivallan vakavuus ja seuraukset	8
Parisuhdeväkivallan kokemukset eri väestöryhmissä	10
Parisuhdeväkivallasta kertominen ja avun hakeminen	15
Turvakotien käyttö	17
Käsitykset naisiin ja miehiin kohdistuvan väkivallan yleisyydestä	20
Tutkimus ja menetelmät	21

Parisuhdeväkivalta Suomessa 2021

Lyhyesti

Kolmannes naisista ja vajaa viidennes miehistä on kokenut parisuhteessaan joskus fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa tai niillä uhkailua. Henkistä väkivaltaa on kokenut lähes puolet naisista ja 42 prosenttia miehistä. Parisuhteessa tapahtuva väkivalta on usein vakavaa ja toistuvaa, ja valtaosassa tapauksia seuraukset ulottuvat myös lapsiin.

Koko elämän aikaisia parisuhdeväkivallan kokemuksia oli eniten 35–54-vuotiailla naisilla. Kuitenkin viiden edellisen vuoden aikana väkivaltaa olivat kokeneet eniten nuoret, alle 35-vuotiaat, naiset. Parisuhdeväkivaltaa oli koettu kaikissa väestöryhmissä sosioekonomisesta asemasta riippumatta.

Hieman alle puolet toistuvaa parisuhdeväkivaltaa kokeneista kertoo siitä eteenpäin, tyypillisimmin läheisille ihmisille. Naiset kertovat väkivallasta useammin kuin miehet. Vaikka naiset ovat kuulleet tukipalveluista miehiä useammin, naiset jättävät myös hakeutumatta esimerkiksi turvakotiin, vaikka olisi tarve.

Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen toteuttamaan Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021 -tutkimukseen. Tutkimus on osa EU:n tilastotoimisto Eurostatin koordinoimaa laajempaa hanketta, jolla selvitetään naisten kokeman lähisuhdeväkivallan yleisyyttä ja vaikutuksia. Tilastokeskus laajensi Suomessa toteutettavan tutkimuksen koskemaan myös miehiä ja muunsukupuolisia. Muunsukupuolisia vastaajia osui aineistoon niukasti, joten heidän tuloksiaan ei valitettavasti ole mahdollista tarkastella erikseen.

Sukupuolistuneella väkivallalla tarkoitetaan sitä, että väkivalta ilmiönä vaikuttaa eri tavoin eri sukupuoliin. Väkivalta on sukupuolistunut eli se näyttäytyy erilaisena miesten ja naisten osalta, kun tarkastellaan esimerkiksi väkivallan yleisyyttä, muotoja, motiiveja, uhreja ja tekijöitä.

Lähisuhdeväkivalta on väkivaltaa, jonka tekijä ja uhri ovat keskenään lähisuhteessa. Lähisuhdeväkivalta voi olla parisuhdeväkivaltaa, seurusteluväkivaltaa tai perheväkivaltaa. Lähisuhdeväkivalta voi kohdistua nykyisiin tai entisiin kumppaneihin, lapsiin, muihin sukulaisiin tai läheisiin. Lähisuhdeväkivallalle on tyypillistä, että tapahtuu yksityisissä tiloissa ja että se jää piiloon.

Parisuhdeväkivalta on väkivaltaa, jonka tekijä ja uhri ovat tai ovat olleet keskenään suhteessa. Parisuhdeväkivalta voi siis ulottua myös entisiin kumppaneihin. Parisuhdeväkivallan ohella lähisuhdeväkivaltaa on lisäksi seurusteluväkivalta. Tässä tutkimuksessa seurusteluväkivaltaa tarkastellaan osana parisuhdeväkivaltaa.

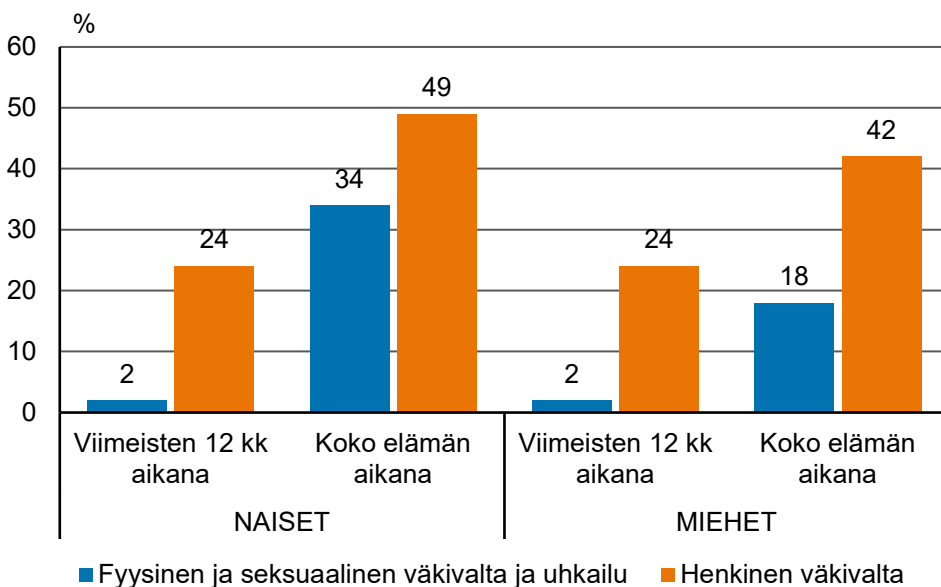
Parisuhdeväkivallan yleisyys

Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021

-tutkimuksen ennakkotiedot käsittelevät parisuhdeväkivallan kokemuksia. Tutkimus osoittaa, että merkittävä osa naisista ja miehistä on joskus elämänsä aikana kokenut väkivaltaa parisuhteessaan, ja että etenkin naiset ovat kokeneet toistuvaa, vakavaa väkivaltaa.

Vastaajilta, jotka olivat vastaamishetkellä tai joskus aikaisemmin olleet parisuhteessa, kysyttiin, olivatko he joutuneet kohtaamaan erilaisia väkivallan tekoja nykyisen tai entisten kumppaneidensa taholta. Nais- ja miesvastaajista 2 prosenttia kertoi, että he olivat edellisen 12 kuukauden aikana joskus kokeneet entisen tai nykyisen kumppaninsa taholta fyysistä väkivaltaa, väkivallalla uhkailua tai seksuaalista väkivaltaa. Henkistä väkivaltaa kumppaninsa taholta oli joutunut kokemaan 24 prosenttia sekä naisista että miehistä. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Parisuhdeväkivallan kokemusten yleisyys, % parisuhteessa olleista.

Lähde: Tilastokeskus, Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021, ennakkotieto.

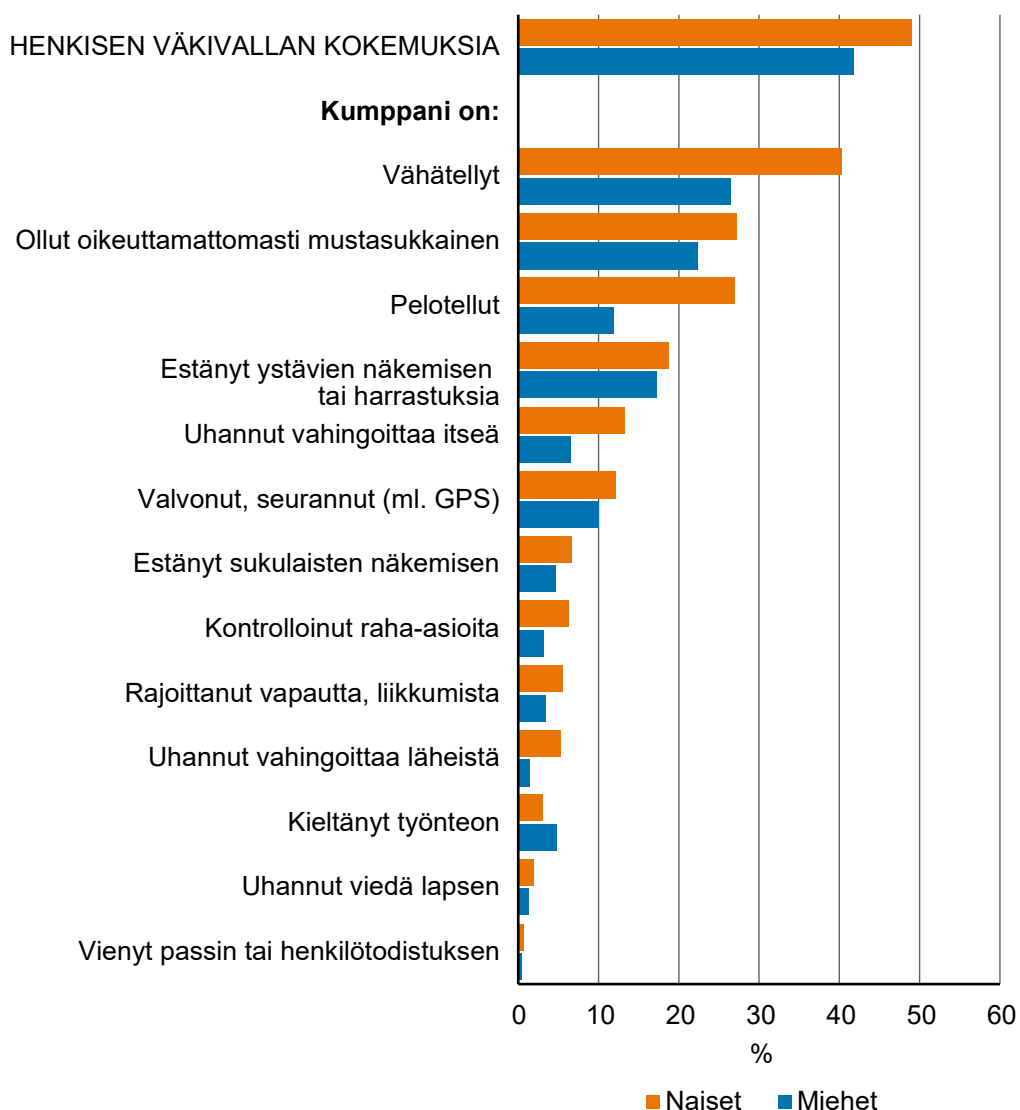
Elämän aikaisia parisuhdeväkivallan kokemuksia puolestaan oli useammalla vastaajista. Myös sukupuolten ero väkivallan kokemisessa oli selvä.

Naisista joka kolmas (34 %) ja miehistä joka kuudes (18 %) oli joskus elämänsä aikana kohdannut fyysistä väkivaltaa tai sillä uhkailua parisuhteessaan. Henkisen väkivallan kokemukset olivat tätäkin yleisempiä: 49 prosenttia naisista ja 42 prosenttia miehistä kertoi joutuneensa kokemaan parisuhteessaan henkistä väkivaltaa.

Seksuaalisen väkivallan kokemukset kasautuivat naisille. Parisuhteessa olleista naisista 11 prosenttia ja miehistä 2 prosenttia oli kokenut seksuaalista väkivaltaa elämänsä aikana. Seksuaalisella väkivallalla tarkoitetaan tässä lähinnä raiskauksia ja raiskauksen yrityksiä.

Henkisen väkivallan kokemuksia kartoitettiin kysymällä, onko kumppanin taholta kohdannut eri henkisen väkivallan tekemuotoja. Naiset olivat kokeneet miehiä useammin miltei kaikkia henkisen väkivallan muotoja. Yleisemmin koetut henkisen väkivallan muodot sekä naisilla että miehillä olivat vähättely, jota oli kokenut 40 prosenttia naisista ja 26 prosenttia miehistä, sekä kumppanin oikeuttamaton mustasukkaisuus, josta kertoi 27 prosenttia naisista ja 22 prosenttia miehistä. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Henkisen parisuhdeväkivallan kokemukset elämän aikana, % parisuhteessa olleista.

Lähde: Tilastokeskus, Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021, ennakkotieto.

Muutoin henkisen väkivallan kokemukset erosivat siten, että naisilla oli miehiä enemmän kokemuksia vakavammista henkisen väkivallan muodoista, pelottelusta ja vahingoittamisen uhasta, ja miehillä taas enemmän sosiaalisen tai muun elämän rajoittamisyrityksistä.

Pelottelua oli kokenut 27 prosenttia naisista ja 12 prosenttia miehistä. Lisäksi 13 prosentilla naisista oli kokemuksia siitä, että kumppani oli uhannut vahingoittaa itseä ja 5 prosentilla siitä, että kumppani oli uhannut vahingoittaa jotakuta vastaajan läheistä.

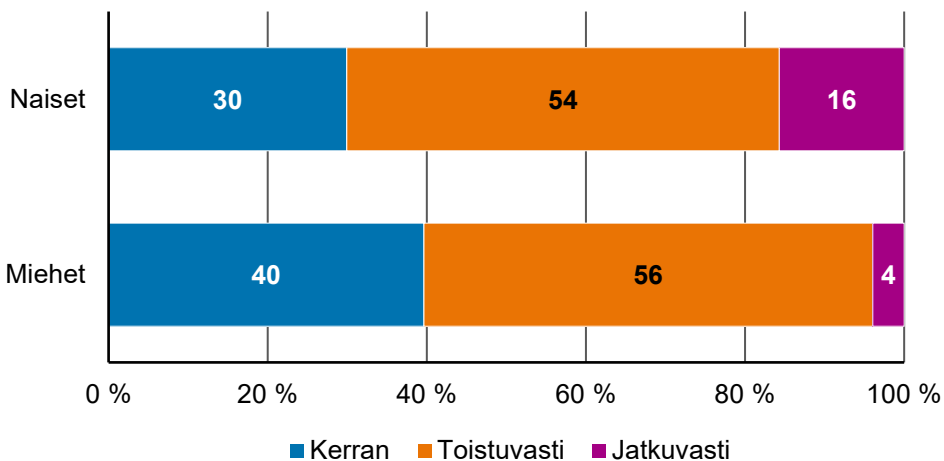
Miehillä oli puolestaan yhtä paljon tai enemmän kokemuksia kuin naisilla siitä, että kumppani on estänyt ystävien näkemisen tai harrastamisen (naiset 19 %, miehet 17 %) tai työnteon (naiset 3 %, miehet 5 %).

Parisuhdeväkivallan vakavuus ja seuraukset

Edellä käsitellyt kysymykset kartoittavat sitä, ovatko ihmiset joskus kokeneet väkivaltaa nykyisen tai entisen kumppaninsa taholta. Ne huomioivat yksittäisenkin teon, mutta eivät väkivallan toistuvuutta, vakavuutta tai sen seurauksia. Seuraavaksi käsittelemme sitä, kuinka usein väkivaltaa on koettu, kuinka vakavina ihmiset pitivät kokemuksiaan ja mitä seurauksia väkivallalla on heille ollut.

Jos ihmiset olivat joutuneet kokemaan parisuhdeväkivaltaa, väkivallan kokemuksia oli yleensä useita. Näin oli etenkin naisilla. Viimeisten viiden vuoden aikana väkivaltaa kokeneista naisista vain 30 prosenttia kertoi, että fyysistä väkivaltaa oli tapahtunut ainoastaan kerran. Miehistä näin kertoi hieman useampi, 40 prosenttia vastaajista. Väkivaltaa kokeneista naisista 16 prosenttia kertoi, että väkivalta oli jatkuvaa, miehistä 4 prosenttia. Lisäksi 54 prosenttia väkivaltaa kokeneista naisista ja 56 prosenttia miehistä kuvasi, että väkivaltakokemuksia oli toistuvasti.

Kuvio 3. Parisuhdeväkivaltakokemusten toistuvuus, % edellisten viiden vuoden aikana väkivaltaa kokeneista.

Lähde: Tilastokeskus, Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021, ennakkotieto.

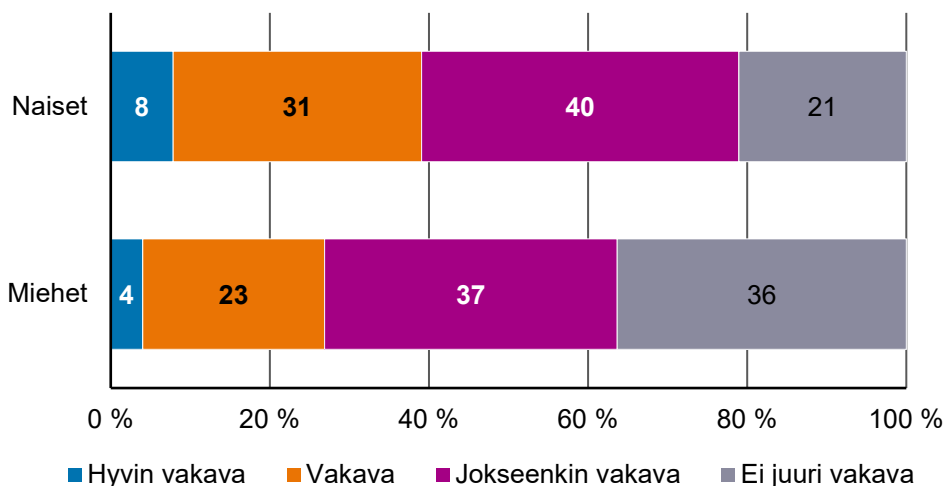
Koetun väkivallan vakavuuden sukupuolierot testattiin asetelma-perusteisella Rao-Scott- korjatulla Chi-toiseen testillä $p < 0,01$.

Myös kaksi kolmesta joskus elämänsä aikana parisuhdeväkivaltaa kokeneesta naisesta kertoi fyysistä väkivaltaa tapahtuneen useammin kuin kerran. Miehistä näin kertoi puolet. Lisäksi väkivallan kierre jatkui monilla pitkään. Vuosia jatkuneesta väkivallasta raportoi puolet elämän aikana parisuhdeväkivaltaa kokeneista naisista ja miehistä puolestaan kolmannes.

Vastaajilta kysyttiin myös heidän omaa näkemystään koetun väkivallan vakavuudesta. Naiset kokivat miehiä useammin, että väkivalta oli vakavaa. Edellisten viiden vuoden aikana parisuhdeväkivaltaa kokeneista naisista 8 prosenttia kuvasi koettua väkivaltaa hyvin vakavaksi ja 31 prosenttia vakavaksi. Miehistä näin kuvasi 4 prosenttia ja 23 prosenttia. Jokseenkin vakavana väkivaltaa piti naisista 40 prosenttia. Miehistä näin ajatteli 37 prosenttia.

Lisäksi miehistä selvästi suurempi osa kuin naisista, yli kolmannes (36 %), ei pitänyt kokemaansa väkivaltaa juuri vakavana. Naisista näin koki vain viidennes (21 %).

Kuvio 4. Parisuhdeväkivallan koettu vakavuus, % edellisten viiden vuoden aikana väkivaltaa kokeneista.

Lähde: Tilastokeskus, Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021, ennakkotieto.

Koetun väkivallan vakavuuden sukupuolierot testattiin asetelma-perusteisella Rao-Scott- korjatulla Chi-toiseen testillä $p < 0,05$.

Väkivallalla oli kokijoilleen sekä fyysisiä että henkisiä seurauksia. Edellisten viiden vuoden aikana toistuvaa parisuhdeväkivaltaa kokeneista naisista 61 prosenttia ja miehistä 59 prosenttia oli kärsinyt väkivallan aiheuttamista fyysisistä vammoista. 15 prosenttia toistuvaa parisuhdeväkivaltaa kokeneista naisista ja 12 prosenttia miehistä oli saanut väkivallasta vakavan vamman ja/tai joutunut käymään sairaalassa.

Lisäksi puolet naisista ja lähes viidennes miehistä oli toistuvan väkivallan vuoksi kärsinyt psyykkisistä seurauksista, kuten masennuksesta, paniikkikohtauksista ja univaikeuksista.

Kumppanin tekemä väkivalta ulottui paitsi vastaajaan, myös lapsiin. Kotitalouksissa, joissa oli lapsia ja vastaaja kärsi toistuvasta väkivallasta, 63 prosenttia vastaajista kertoi, että lapset olivat joutuneet todistamaan perheessä tehtyä väkivaltaa.

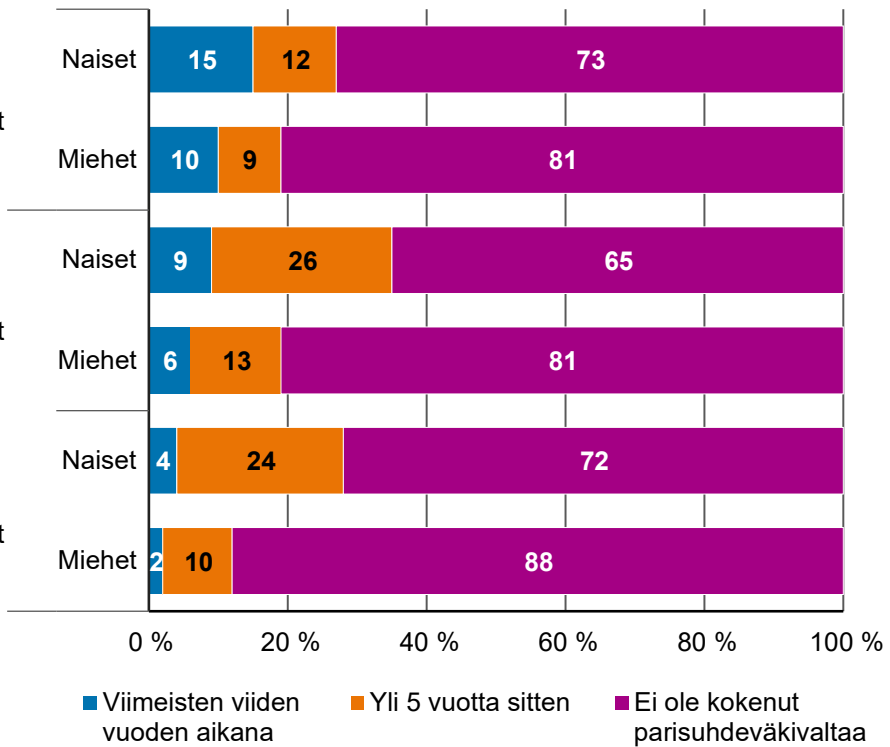
Lisäksi kyseisissä tapauksissa naisista 30 prosenttia ja miehistä 12 prosenttia raportoi myös lasten joutuneen kumppanin väkivallan uhriksi.

Parisuhdeväkivallan kokemukset eri väestöryhmissä

Seuraavaksi tarkastellaan parisuhdeväkivaltakokemusten yleisyyttä iän ja sukupuolen sekä työmarkkina-aseman, koulutusasteen ja joihinkin vähemmistöryhmiin kuulumisen mukaan.

Kun parisuhdeväkivallan kokemista katsotaan sukupuolen lisäksi myös iän mukaan, huomataan, että eniten kokemuksia parisuhdeväkivallasta näyttää olevan 35–54-vuotiailla naisilla: heistä 35 prosenttia eli useampi kuin joka kolmas raportoi kokeneensa parisuhdeväkivaltaa joskus elämänsä aikana, ja 9 prosentilla kokemukset sijoittuivat vastaamista edeltäneiden viiden vuoden ajalle. Toiseksi yleisintä parisuhdeväkivaltakokemuksista raportoiminen oli 55–74-vuotiaiden naisten keskuudessa: heistä parisuhdeväkivaltaa kertoi kokeneensa 28 prosenttia, joista 4 prosenttia edeltäneiden viiden vuoden aikana. Kolmanneksi eniten elämänaikaisia parisuhdeväkivaltakokemuksia raportoivat alle 35-vuotiaat naiset, joista kokemuksia oli 27 prosentilla. Heillä kokemukset olivat kuitenkin keskimäärin muita ryhmiä tuoreempia: 15 prosenttia eli yli puolet parisuhdeväkivaltaa kokeneista alle 35-vuotiaista naisista kertoi kokeneensa väkivaltaa vastaamista edeltäneiden viiden vuoden aikana.

Kuvio 5. Parisuhdeväkivaltaa elämänsä aikana kokeneet iän ja sukupuolen mukaan, %.

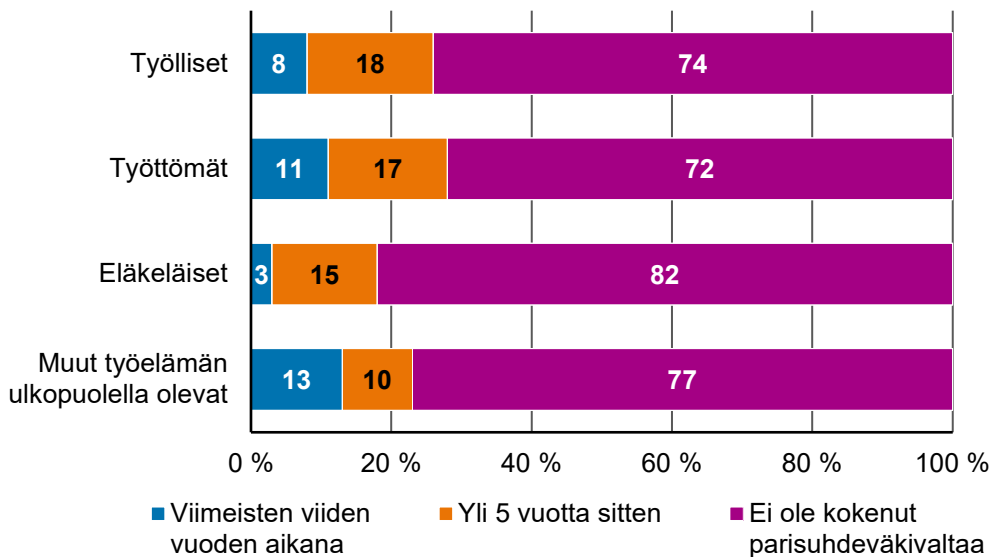
Lähde: Tilastokeskus, Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021, ennakkotieto.

Kuten kuviosta 5 nähdään, miehet kertoivat kokeneensa parisuhdeväkivaltaa naisia harvemmin kaikissa ikäryhmissä. Miesten keskuudessa yleisintä parisuhdeväkivallan kokeminen näyttää olevan alle 35-vuotiaiden ja 35–44-vuotiaiden miesten joukossa: molemmissa ryhmissä parisuhdeväkivaltaa kertoi elämänsä aikana kokeneensa 19 prosenttia eli noin joka viides mies. Kokemukset olivat keskimäärin tuoreempia alle 35-vuotiaiden miesten ryhmässä: heistä joka kymmenes kertoi kokemansa parisuhdeväkivallan tapahtuneen edeltäneiden viiden vuoden aikana, kun 35–44-vuotiailla miehillä vastaava osuus on 6 prosenttia. Harvinaisinta parisuhdeväkivallan kokeminen näyttää olevan 55–74-vuotiaiden miesten keskuudessa: heistä parisuhdeväkivaltakokemuksista raportoi yhteensä 12 prosenttia, joista 2 prosenttia ilmoitti kokemusten ajoittuvan edeltäneisiin viiteen vuoteen.

On hyvä muistaa, että vastaajien yläikärajana oli tutkimuksessa 74 vuotta, minkä vuoksi aineisto ei sovellu tätä iäkkäämpien henkilöiden parisuhdeväkivaltakokemusten arviointiin.

Myös työmarkkina-aseman mukaan tarkasteltuna tulokset heijastelevat sekä naisten että miesten ikäryhmittäisissä tarkasteluissa esiin tullutta trendiä, jossa parisuhdeväkivaltakokemuksista raportoidaan keskimäärin useammin nuoremmissa ikäryhmissä. Parisuhdeväkivaltakokemukset – tai niistä kertominen tutkimuksessa – näyttääkin olevan harvinaisinta eläkeläisten keskuudessa (kokemuksia 18 prosentilla, joista 3 prosentilla ne ajoittuvat edeltäneisiin viiteen vuoteen). Yleisimmin kokemuksia oli työttömällä, joista 28 prosenttia eli useampi kuin joka neljäs kertoi kokeneensa parisuhdeväkivaltaa joskus elämänsä aikana, heistä 11 prosenttia edeltäneiden viiden vuoden aikana. Työllisillä parisuhdeväkivaltakokemukset vaikuttavat olevan miltei yhtä yleisiä: 26 prosenttia raportoi kokeneensa parisuhdeväkivaltaa, 8 prosenttia edeltäneiden viiden vuoden aikana. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Parisuhdeväkivaltaa elämänsä aikana kokeneet työmarkkina-aseman mukaan, %.

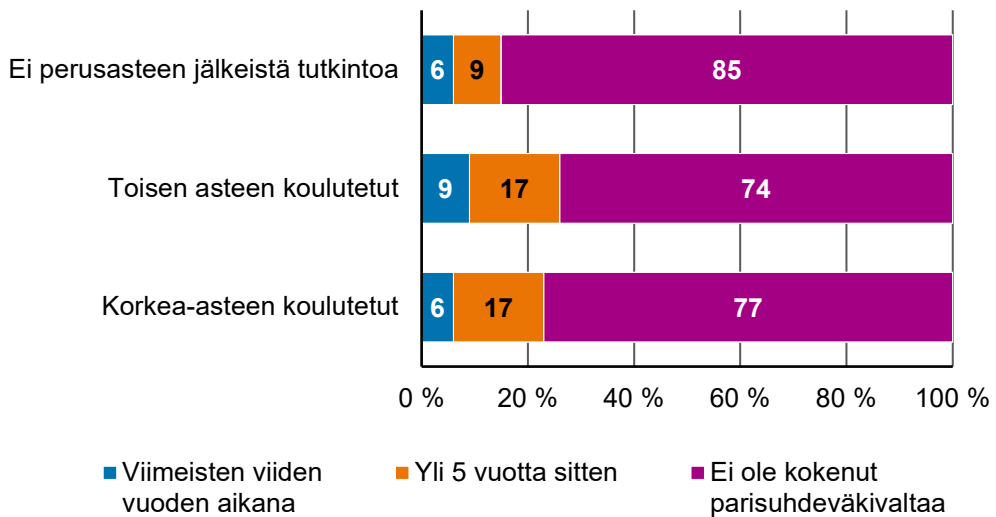

Lähde: Tilastokeskus, Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021, ennakkotieto.

Kun parisuhdeväkivallan kokemista tarkastellaan korkeimman suoritetun koulutuksen mukaan, huomataan parisuhdeväkivaltakokemusten raportoinnin olevan harvinaisinta korkeintaan perusasteen suorittaneiden keskuudessa. Heistä yhteensä 15 prosenttia raportoi kokeneensa parisuhdeväkivaltaa joskus elämänsä aikana, kun korkeintaan toisen asteen tutkinnon suorittaneilla vastaava osuus on 26 prosenttia ja korkea- ja opistoasteen koulutetuilla 23 prosenttia. (Kuvio 7.) Perusasteen jälkeistä tutkintoa vailla olevien ryhmässä on runsaasti sekä nuorimpia että vanhimpia vastaajia, mikä selittänee osaltaan

parisuhdeväkivaltakokemusten vähäisyyttä tässä koulutusryhmässä: nuorimmilla on todennäköisesti vasta vähän tai ei lainkaan parisuhdehistoriaa, ja vanhimmat eli eläkeikäiset vastaajat puolestaan raportoivat nuoria harvemmin parisuhdeväkivaltakokemuksia (kuviot 6).

Kuvio 7. Parisuhdeväkivaltaa elämänsä aikana kokeneet korkeimman suoritetun koulutuksen mukaan, %.

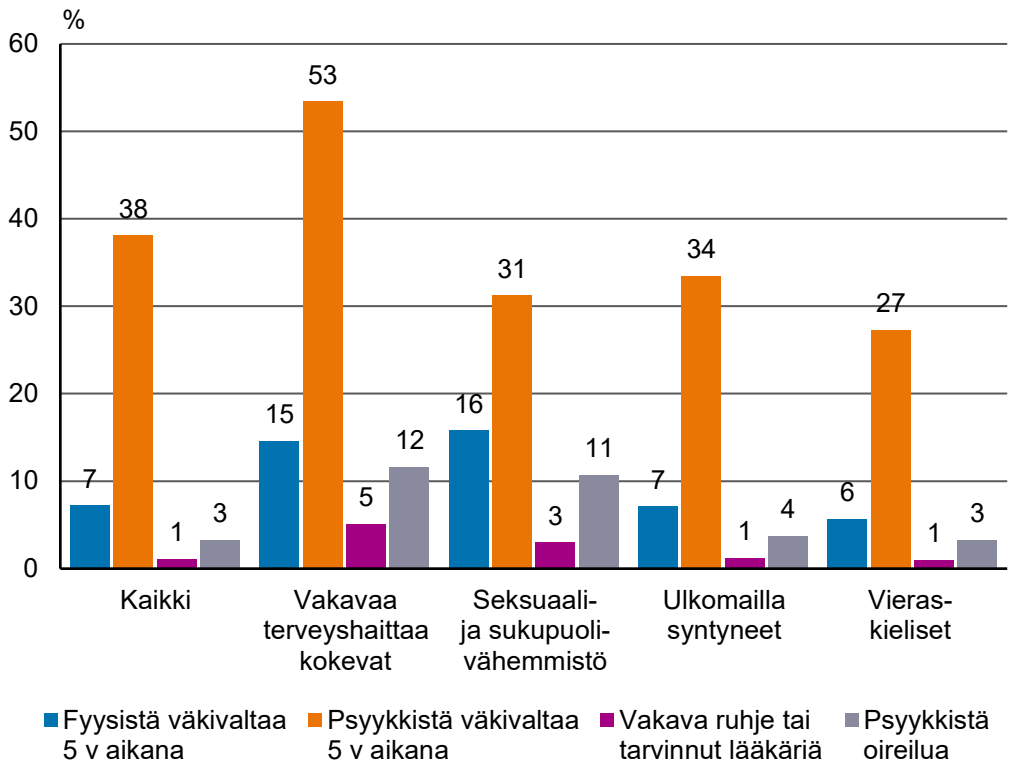

Lähde: Tilastokeskus, Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021, ennakkotieto.

Väkivallan yleisyyttä on tärkeää tarkastella sukupuolen, iän ja erilaisten sosioekonomisten mittareiden lisäksi myös vähemmistöaseman mukaan. Tutkimusaineisto mahdollistaa väkivallan kokemusten ja väkivallan seurauksien tarkastelun tiettyjen vähemmistöryhmien osalta. Näitä ovat vieraskieliset (äidinkieli muu kuin suomi, ruotsi tai saame), ulkomailla syntyneet, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt sekä henkilöt, joilla on vakava terveyshaitta.

Vakavaa terveyshaittaa kokevat kertoivat muuhun väestöön verrattuna selvästi useammin sekä fyysisestä että henkisestä väkivallasta ja niistä koituvista seurauksista. Vakavaa terveyshaittaa kokevista 15 prosenttia raportoi kokeneensa parisuhdeväkivaltaa viiden edellisen vuoden aikana, kun koko väestön vastaajista näin kertoi 7 prosenttia. Henkistä väkivaltaa oli kokenut 53 prosenttia vakavaa terveyshaittaa kokevista, kaikista vastaajista 38 prosenttia. Myös fyysisiä ja psyykkisiä seurauksia vakavasta terveyshaitasta kärsivät kokivat enemmän kuin koko väestö.

Kuvio 8. Parisuhdeväkivaltakokemukset ja seuraukset eräissä väestöryhmissä, %.

Lähde: Tilastokeskus, Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021, ennakkotieto.

Seksuaali- ja sukupuoli-vähemmistöihin kuuluvat raportoivat myös fyysisen väkivallan kokemuksista huomattavasti useammin kuin vastaajat keskimäärin. 16 prosenttia seksuaali- ja sukupuoli-vähemmistöihin kuuluvista vastaajista oli kokenut fyysistä parisuhdeväkivaltaa. He kertoivat lisäksi kärsineensä sekä fyysisistä että psyykkisistä seurauksista useammin kuin koko väestö.

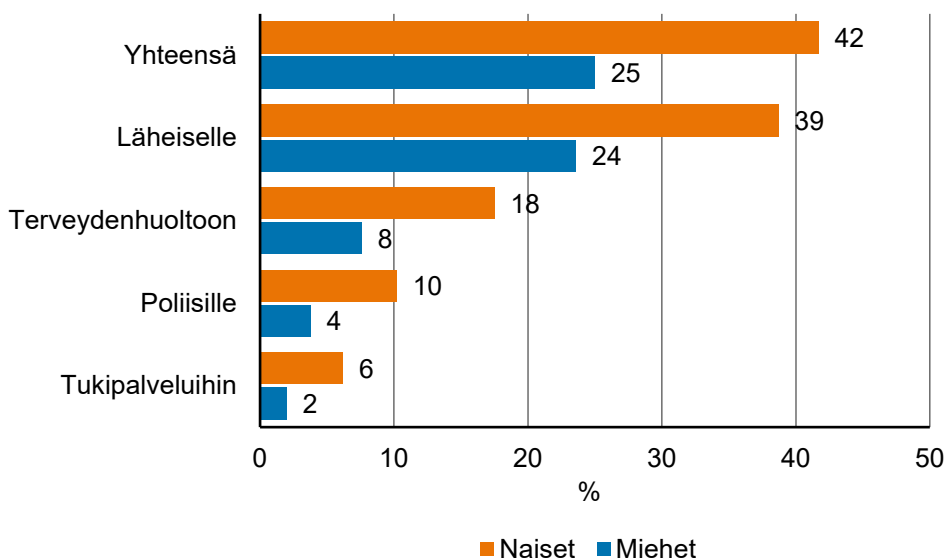
Ulkomailla syntyneillä ja vieraskielisillä oli puolestaan väkivallan kokemuksia hieman harvemmin kuin muulla väestöllä. Vastaajilla, joilla syntymävaltio oli muu kuin Suomi, henkisen väkivallan kokemuksia oli 34 prosentilla. Muuten eroa koko väestöön ei juurikaan ollut. Vieraskieliset puolestaan kertoivat kokeneensa huomattavasti vähemmän henkistä väkivaltaa ja hieman vähemmän fyysistä väkivaltaa kuin muu väestö. Vieraskielisistä vastaajista 27 prosenttia raportoi viiden edellisten vuoden aikana kokeneensa eri henkisen väkivallan muotoja. Voi olla, että vieraskielisillä parisuhdeväkivallan kokemukset ovat todellisuudessaakin hieman muuta väestöä harvinaisempia. Lukuihin saattaa kuitenkin vaikuttaa myös se, tunnistetaanko väkivaltaa ja osataanko tai halutaanko siitä kertoa virallisessa tiedonkeruussa. Lisäksi vieraskielisissä ja ulkomailla syntyneissä on koko väestöä enemmän nuoria, joilla parisuhdehistoriaa on ehkä lyhyemmältä ajalta.

Vähemmistötarkasteluissa vastaaja on luokiteltu seksuaalivähemmistöön kuuluvaksi, jos joku vastaajan kumppani on ollut samaa sukupuolta kuin vastaaja itse. Sukupuolivähemmistöön on laskettu kuuluvan kaikki, jotka ovat ilmoittaneet sukupuolen ”muu”. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt on yhdistetty yhdeksi ryhmäksi pienten vastaajamäärien vuoksi. Terveys-haittaa kokeva ryhmä on muodostettu ihmisten omien vastausten perusteella silloin, kun he ovat kuvanneet terveyshaittaansa vakavaksi.

Parisuhdeväkivallasta kertominen ja avun hakeminen

Elämänsä aikana toistuvaa väkivaltaa nykyisen tai entisen kumppanin taholta kokeneista naisista 42 prosenttia ja miehistä neljännes oli kertonut väkivallasta läheiselle, terveydenhuoltoon, poliisille tai tukipalveluihin. Selvästi yleisintä oli väkivallasta kertominen läheiselle (naiset 39 % ja miehet 24 %). Seuraavaksi yleisimmin oli kerrottu terveydenhuoltoon (naiset 18 %, miehet 8 %) ja poliisille (naiset 10 %, miehet 4 %). Harvinaisin kertomisen muoto oli tukipalveluihin kertominen, naisista kuusi prosenttia ja miehistä kaksi prosenttia oli kertonut toistuvasta väkivallasta niihin. Kun tarkastellaan kokemuksia, jotka voivat sijoittua kauaskin elämänkaarella, on huomioitava myös esimerkiksi palvelujen saatavuudessa tapahtuneet muutokset.

Kuvio 9. Parisuhdeväkivallasta kertominen, % toistuvaa väkivaltaa kokeneista.

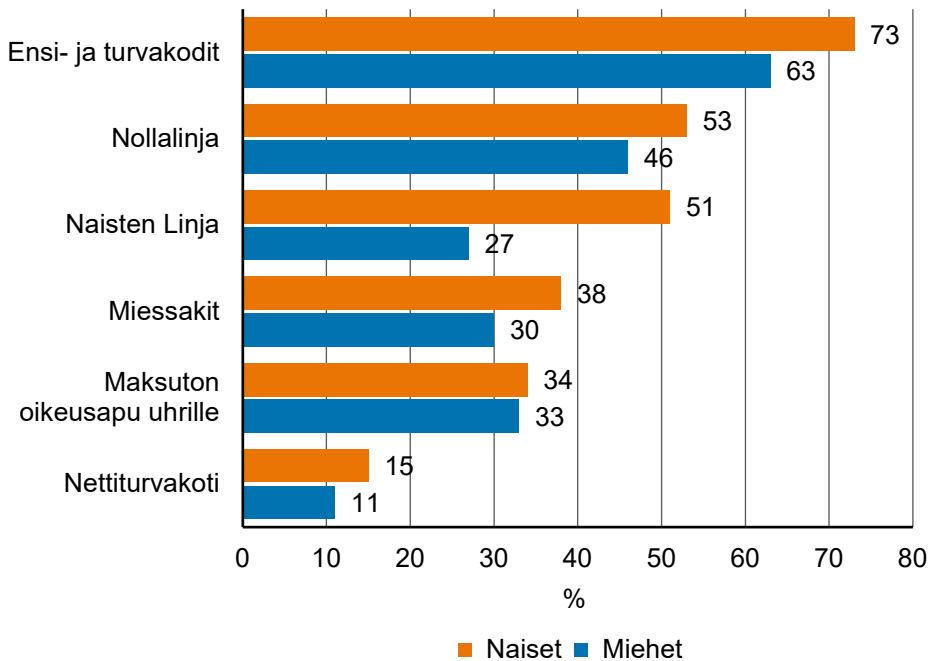
Lähde: Tilastokeskus, Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021, ennakkotieto.

Kertomisessa ei ollut juurikaan eroja ikäryhmien välillä. Eniten kokemastaan toistuvasta parisuhdeväkivallasta kertoneita oli 55–75-vuotiaissa, 37 prosenttia. 35–55-vuotiaista 36 prosenttia ja 16–35-vuotiaista 35 prosenttia oli kertonut kokemastaan väkivallasta eteenpäin.

Edellisen vuoden aikana tapahtuneista toistuvista parisuhdeväkivallan kokemuksista oli kertonut tukipalveluihin 11 prosenttia naisista ja 3 prosenttia miehistä. Tämä kertoo siitä, että tukipalveluita on aiempaa paremmin tarjolla. Vaikka tukipalvelut myös tunnetaan jo melko hyvin, parantamisen varaa on edelleen.

Ensi- ja turvakotien (naiset 73 %, miehet 63 %) ja Nollalinjan (naiset 53 %, miehet 46 %) palveluista oli kuultu useimmiten. Yli puolet naisista (51 %) oli kuullut myös Naisten Linjan palveluista, miehistä vain 27 prosenttia. Miessakkien toiminnoista oli kuullut 38 prosenttia naisista ja 30 prosenttia miehistä. Maksuttomasta oikeusavusta uhrille oli kuullut noin kolmannes naisista ja miehistä. Nettiturvakoti tunnettiin heikoiten, naisista 15 prosenttia ja 11 prosenttia miehistä oli kuullut siitä.

Kuvio 10. Kuullut tukipalveluista, %.

Lähde: Tilastokeskus, Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021, ennakkotieto.

Tukipalveluista olivat kuulleet useimmin vähintään 55-vuotiaat ja harvimmin alle 25-vuotiaat. 55-vuotiaat ja sitä vanhemmat olivat kuulleet

useimmin Ensi- ja turvakotien ja Nollalinjan palveluista ja harvimminkin Nettiturvakodista. Alle 35-vuotiaat olivat kuulleet useimmin Ensi- ja turvakotien, Naisten Linjan ja Nollalinjan palveluista ja harvimminkin Miessakkien toiminnoista ja Nettiturvakodista.

Vieraskieliset tunsivat tukipalveluita muuta väestöä vähemmän. Äidinkielenään muita kuin kotimaisia kieliä puhuvat olivat kuulleet em. tukipalveluista, Nettiturvakotia lukuun ottamatta, selvästi harvemmin kuin koko väestö keskimäärin ja harvemmin kuin esimerkiksi ulkomailla syntyneet vastaajat. Vieraskieliset olivat kuulleet useimmin Ensi- ja turvakotien palveluista ja maksuttomasta oikeusavusta. Sen sijaan Nollalinjasta, Naisten Linjasta, Miessakkien toiminnoista ja Nettiturvakodista oli kuullut selvästi harvempi vieraskielinen vastaaja.

Turvakotien käyttö

Turvakotiin oli viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana hakeutunut prosentti kaikista nais- ja miesvastaajista. Naiset (3 %) kuitenkin raportoivat useammin kuin miehet (1 %), etteivät olleet hakeutuneet turvakotiin, vaikka sille olisi mahdollisesti ollut tarve.

Ikäryhmien välillä ei ole juurikaan eroa turvakotiin hakeutumisessa. Sen sijaan nuorille oli iäkkäämpiä yleisempää jättää menemättä turvakotiin tarpeesta huolimatta. Kaikista alle 35-vuotiaista naisista 4 prosenttia kertoi, ettei ollut hakeutunut turvakotiin, vaikka olisi ollut tarve. Tätä vanhemmissa 35–54-vuotiaiden ja vähintään 55-vuotiaiden ikäryhmissä niiden osuus, jotka tarpeesta huolimatta eivät olleet hakeutuneet turvakotiin, oli 2 prosenttia.

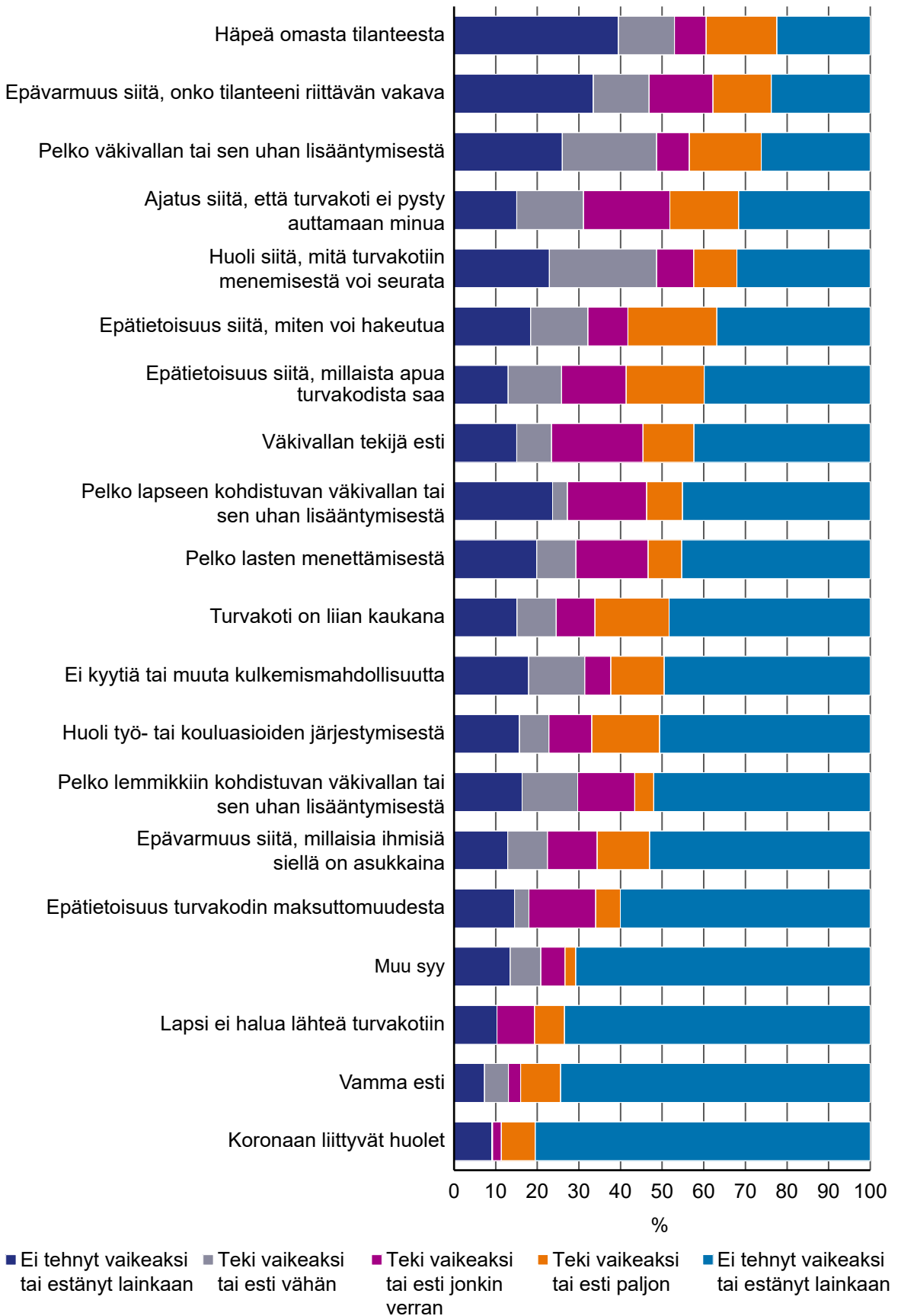
Turvakotiin hakeutumisessa oli jonkin verran eroa myös vähemmistöaseman mukaan. Seksuaali- ja sukupuoli vähemmistöihin kuuluvista prosentti oli hakeutunut turvakotiin ja 7 prosenttia oli tarpeesta huolimatta jättänyt menemättä. Kaikista vakavaa terveyshaittaa kokevista turvakotiin oli mennyt 2 prosenttia, mutta 6 prosenttia kertoi jättäneensä menemättä, vaikka olisi mahdollisesti ollut tarve. Äidinkielenään muita kuin kotimaisia kieliä puhuvista turvakotiin oli hakeutunut 3 prosenttia ja 2 prosenttia vieraskielisistä kertoi, että oli mahdollisesta tarpeesta huolimatta jättänyt menemättä.

Väkivaltaa kokeneista naisista ja miehistä kuitenkin vain harva hakeutui turvakotiin. Vain 2 prosenttia edellisten viiden vuoden aikana väkivaltaa kumppanin taholta kokeneista naisista oli hakeutunut turvakotiin. 13 prosenttia väkivaltaa kokeneista naisista kertoi, että oli jättänyt menemättä turvakotiin, vaikka sille olisi ollut mahdollisesti tarvetta.

Väkivaltaa kumppanin taholta kokeneista miehistä 4 prosenttia oli mennyt turvakotiin ja yhtä usea oli jättänyt menemättä, vaikka mahdollisesti olisi ollut tarve. Miesten osalta tulos on kuitenkin epävarma turvakotipalveluita tarvinneiden tai käyttäneiden miesten pienehkön määrän takia.

Naisilla yleisimmät esteet turvakotiin hakeutumiselle tai sitä vaikeuttavat syy olivat häpeä omasta tilanteesta, epävarmuus oman tilanteen riittävästä vakavuudesta ja pelko väkivallan tai sen uhan lisääntymisestä (kuvio 11).

Kuvio 11. Mitkä asiat ovat estäneet menemästä turvakotiin tai tehneet sinne hakeutumisen vaikeaksi (% naisista, joita asia koskee).

Lähde: Tilastokeskus, Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021, ennakkotieto.

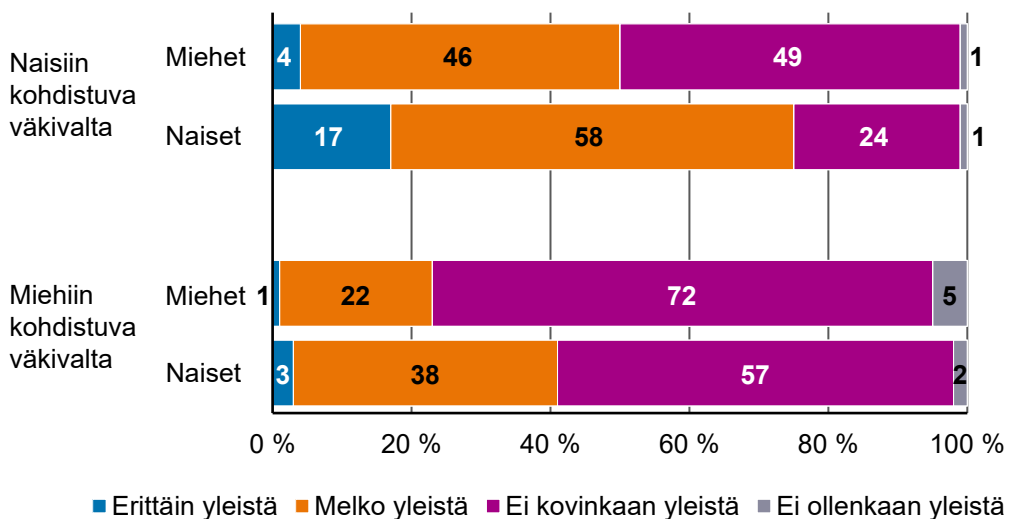
Turvakotiin hakeutuneita miehiä oli selvästi vähemmän kuin naisia. Miehillä yleisimpiä esteitä olivat epävarmuus oman tilanteen riittävästä vakavuudesta, huoli turvakotiin menemisen seurauksista, epätietoisuus hakeutumisen tavasta ja häpeä omasta tilanteesta.

Käsitykset naisiin ja miehiin kohdistuvan väkivallan yleisyydestä

Vastaajilta tiedusteltiin heidän näkemyksiään siitä, kuinka yleistä naisiin ja miehiin kohdistuva väkivalta on Suomessa. Naiset arvioivat naisiin kohdistuvan väkivallan selvästi yleisemmäksi kuin miehet. Naisista 17 prosenttia piti naisiin kohdistuvaa väkivaltaa erittäin yleisenä ja 58 prosenttia melko yleisenä. Miehistä vain 4 prosenttia piti naisiin kohdistuvaa väkivaltaa erittäin yleisenä ja 46 prosenttia melko yleisenä.

Naiset pitivät myös miehiin kohdistuvaa väkivaltaa yleisempänä kuin miehet. Naisista 3 prosenttia piti sitä erittäin yleisenä ja 38 prosenttia melko yleisenä. Miehistä vain prosentti piti miehiin kohdistuvaa väkivaltaa erittäin yleisenä ja 22 prosenttia melko yleisenä. Miehistä 5 prosenttia ei pitänyt sitä ollenkaan yleisenä, naisista 2 prosenttia. (Kuvio 12.)

Kuvio 12. Vastaajien käsitykset naisiin ja miehiin kohdistuvan väkivallan yleisyydestä, %.

Lähde: Tilastokeskus, Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021, ennakkotieto.

Tutkimus ja menetelmät

Tilastokeskus toteutti Euroopan unionin tilastotoimisto Eurostatin koordinoiman Gender Based Violence (GBV) -tutkimuksen Suomessa vuodenvaihteessa 2021–2022 verkko- ja postilomakekyselyinä.

Tutkimuksen ensisijaisen kohdejoukon muodostivat Suomessa asuvat 18–74-vuotiaat naiset, joita poimittiin tutkimuksen otokseen yhteensä 15 000. Lisäksi tutkimukseen poimittiin kansallisia tarkasteluja varten lisäositteina 5 000 iältään 18–74-vuotiasta miestä sekä 5 000 iältään 16–17-vuotiasta nuorta naista. Otokseen poimitut henkilöt edustavat ikäistään väestöä Suomessa. Ennakkotulosten tuottamisessa käytetyt vastaukset kerättiin lokakuun 2021 ja helmikuun 2022 välisenä aikana.

Tutkimuksen vastaajat kutsuttiin mukaan kotiin toimitetulla kirjeellä ja esitteellä. Heitä muistutettiin vastaamisesta ja motivoitiin osallistumaan kirjemuistutusten lisäksi myös sähköpostitse sekä puhelimitse.

Tutkimukseen vastasi helmikuun 2022 loppuun mennessä yhteensä 7 768 henkilöä, joista 81 prosenttia oli naisia ja 19 prosenttia miehiä. Osallistujien ikä vaihteli 16–74 vuoden välillä keski-ään ollessa 42 vuotta. Alaikäisiä oli noin viidesosa kaikista vastanneista. Valtaosa vastanneista oli Suomen kansalaisia: Suomessa asuvia muiden maiden kansalaisia oli vastanneista alle 4 prosenttia. Vastanneista lähes puolet oli suorittanut vähintään toisen asteen tutkinnon ja 41 prosenttia korkeakoulututkinnon. Lähes kaksi kolmasosaa vastanneista oli joko työelämässä tai opiskeli.

Vastanneista 81 prosenttia oli joskus elämänsä aikana ollut parisuhteessa. Kyselyhetkellä parisuhteessa oli 64 prosenttia vastanneista. Parisuhteessa olevista vastanneista 62 prosenttia oli naimisissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa ja 22 prosenttia avoliitossa. Suurimmalla osalla vastanneista nykyinen suhde oli kestänyt yli kymmenen vuotta ja lähes joka viidennellä oli samassa kotitaloudessa asuvia omia tai puolison lapsia.

Parisuhdeväkivaltakokemuksia kartoitettiin vain niiltä vastaajilta, joilla on tai on joskus ollut parisuhde. Väkivallan kohteeksi joutumista ei kysytty suoraan vaan tiedustelemalla erilaisten konkreettisesti kuvattujen väkivaltaisten tapahtumien kokemista.

Tilastokeskus

www.tilastokeskus.fi

www.facebook.com/Tilastotohtori

www.twitter.com/tilastokeskus